

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การเข้าร่วมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิด

ประเพณีการเกิด การเกิดเป็นเรื่องที่สังคมไทยให้ความสำคัญ ส่วนจะมีพิธีรีตองมากน้อยเพียงไรก็แล้วแต่ความเชื่อของแต่ละคน หรือสังคมที่ตนอยู่ร่วมด้วย คนสมัยก่อนทำพิธีต่าง ๆ ก็เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดในระหว่างตั้งครรภ์ เพื่อให้คลอดได้ง่ายแม่จะได้ไม่เป็นอันตรายถึงตาย เพื่อคุ้มครองปกป้องรักษาทารกที่คลอดให้ออกมาโดยปลอดภัย แต่เดิมมีความเชื่อว่าการทำพิธีเกิดจะช่วยป้องกันปัดเป่าผีร้ายที่จะมาทำอันตรายแก่ทารกและแม่ เพราะวิทยาการต่าง ๆ ในสมัยนั้นยังไม่เจริญ คนจึงไปเชื่อในสิ่งลึกลับ ต่อมาเมื่อมนุษย์เจริญขึ้น ความเชื่อในเรื่องผีค่อย ๆ หดไป แต่ชนบางพวกบางกลุ่มก็ยังนิยมปฏิบัติที่เขาทำ เช่นนั้นก็เพื่อความสบายใจ หรือเขาทำให้เพราะท้องถิ่นที่เขาอยู่เห็นว่าควรทำ ไม่ทำจะเดือดร้อน แก่คนส่วนใหญ่ เขาจึงทำตามเพื่อไม่ได้ผิดประเพณี และดูเป็นคนนอกกริตนอกรอยไป เช่น ประเพณีการทำขวัญเด็กแรกเกิด

ประเพณีเกี่ยวกับงานศพ

ชาวไทยมีประเพณีเกี่ยวกับงานศพหลายขั้นตอน นับตั้งแต่วันตาย จะมีประเพณีการตั้งศพ วันเผาศพหรือวันฌาปนกิจศพ และทำบุญหลังวันเผาศพ ทั้งนี้เพื่อให้ญาติมิตรที่สนิทสนมกับคนตายได้รับรู้ร่วมกันและร่วมในพิธีศพได้ บางคนนิยมทำบุญเกี่ยวกับงานศพหลายวัน อาจจะเก็บศพไว้ระยะเวลาหนึ่ง เช่น ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน ก่อนที่จะเผาตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

ประเพณีเกี่ยวกับงานสมรส (งานแต่งงาน)

การแต่งงาน เป็นประเพณีที่สำคัญสำหรับวิถีชีวิตไทย เพราะเป็นการบ่งบอกว่าผู้ที่แต่งงานนั้นมีความเป็นผู้ใหญ่แล้ว มีความรับผิดชอบมากขึ้น และพร้อมที่จะเป็นครอบครัว รับผิดชอบชีวิตอีกหลายคนเพิ่มขึ้นนอกจากชีวิตของตนเอง และยังได้ทำหน้าที่แสดงความสามารถ ตามบทบาทของตนเองในฐานะหัวหน้าของครอบครัว ดังนั้นการแต่งงาน ตามทัศนะของผู้เขียนนั้นย่อมน หมายถึง การที่ชาย-หญิง ของไทย มีความรักใคร่ต่อกันจนสุขงอม มีความเห็นอกเห็นใจกันและพร้อมที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันเป็น

ครอบครัวอย่างสามภรรยา จึงจำเป็นต้องแต่งงานกัน ให้เป็นไปตามประเพณีของสังคม มีผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายยอมรับและสังคมต้องรับรู้ด้วยเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ประเพณี การแต่งงานจึงจำเป็นต้องจัดให้มีพิธีกรรมตามขั้นตอนของประเพณีไทย เริ่มตั้งแต่ การทาบตาม สู่ขอ หมั้น และแต่งงาน พิธีการแต่งงานนี้ถ้าจะให้ถูกต้องเหมาะสม จะต้อง ประกอบพิธีทางศาสนาด้วยในตอนเช้า และอีกพิธีก็คือจะต้องจดทะเบียนแต่งงานให้ ถูกต้องตามกฎหมาย ก็ถือว่า การแต่งงานนั้นถูกต้องสมบูรณ์ ส่วนจะทำพิธีหลังน้ำพระ พุทมนต์และประสาทพรนั้นจะกระทำตอนเย็นและเลี้ยงรับรองแขกผู้มีเกียรติไปพร้อม กันหลังจากหลังน้ำพระพุทมนต์และประสาทพรแล้ว หรือจะทำให้เสร็จภายในภาคเช้า เลยก็ได้

ประเพณีการบวช

การบวชถือเป็นสิ่งที่ช่วยอบรมสั่งสอน ให้เป็นคนดี ตลอดจนเป็นการทดแทนคุณ พ่อแม่ที่ให้กำเนิดเพื่อให้พ่อแม่เป็นสุข และตัวผู้บวชเองก็จะได้มีโอกาสศึกษาธรรมวินัย สวดมนต์ภาวนาทำใจให้สงบ เป็นต้นการบวชจึงมี ๒ แบบ คือ

บรรพชา (บวชเณร) เด็กชายที่จะบวชเป็นสามเณรได้ จะต้องมียุตั้งตั้งแต่ ๗ ปี ขึ้นไป สมัยก่อนการบวชเณรเป็นการฝากลูกให้พระดูแลอบรมสั่งสอน เพราะวัดเป็น เสมือนโรงเรียนหรือสถานที่สอนคนให้เป็นคนดี แต่สมัยนี้การบวชมักเป็นการบวช เพื่อแก้บน บวชหน้าศพ บวชเพื่อศึกษาธรรมวินัย

การอุปสมบท (บวชพระ) ชายที่จะบวชได้ต้องมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ การอุปสมบทเป็นประเพณีที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะชายที่มีอายุครบ ๒๐ ปี เป็นวัยที่เข้าเขตผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในชีวิตของตน